

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND:

1 aasta peale Kr. 1.80
1/2 aasta peale " 1.—
1/4 aasta peale " 0.50

KUULUTUS-HINNAD:

1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . " 15.—
1/4 lehekülge . . . " 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4

Nr. 7

SEPTEMBER

1929

Eesti noorsoolased Soomes. Vastukülaskäigu Karjala noortele tegi ÜENÜ Tallinna osakond augusti alul, võttes osa nende suvipidustusist Jääskas. Ühtlasi korraldati iseseisev Eesti õhtu Viiburis. Kogu ekskursioon sai suurepärase ning ülisüdamliku vastuvõtu, koor ja tantsijad suure menu osaliseks. Pildil ÜENÜTO segakoor esinemisel Väinämöise samba juures.

SISU: Herävä Eesti — Aate Manninen. * * * — A. Meikop. ÜENÜ juubelipidustused (Järg). Kodu kaunistamisest ja kodukultuurist — O. Ibius. Muljed Soomest. Noorsoo töö maailt. Noorsoolased spordivad. Kuulutus.

Heräävä Eesti.

Tervehdyksenä ÜENÜ-n 10 vuotisjuhlaan 28. — 30. 6. 29.

Aate Manninen.

Jo aamu kirkasna joutui,
Eesti jo herää,
yö tuhatvuotinen loppui,
ihmiset eläl!
Vartijat valvoo onnea synnyinmaan,
Eestin miehet on valmiina paikallaan.
Se kansa, mi vierahan orjana ollut on,
ei koskaan se alistu toisien sortohon!
Ken Eestin kansaa mieli orjakseen,
sen toineet pettää, raukee tyhjyyteen.
On Eestin vartijat valveilla yönkin tullen.

Vartijat valvoo onnea synnyinmaan,
Eestiä suurta jo toimella rakennetaan,
Se rakennus luodaan voimalla aineen ja hengen
ja tarmolla heränneen Eestin naisen ja miehen,
On kallio pohjana varma ja vankkumaton,
sen vannomme: Eestin valta on kaatumaton!
On Eestin vartijat valveilla yönkin tullen.

Vartijat valvoo onnea synnyinmaan,
kaikilla tehtävä pyhä on paikallaan,
jos petturi riveistä loytyä uskaltaa,
sen taivas, ja isien henget kiroaal
Ei kenkään armoa Eestin kansalta saa,
tuhatvuotta se kärsi, eikä sen kauvempaal
On Eestin vartijat valveilla yönkin tullen.

Vartijat valvoo onnea synnyinmaan,
Eestin miehet on valmiina paikallaan.
He lippunsa juurelle rientävät lupaaman:
Rakastan maatani, käyn vaikka kuolemaan,
kun vapaana välkkyvät rannoilla lainehet,
sen rinnalla pieniä kaikki on uhraukset.
On Eestin vartijat valveilla aina.

ÄRKAV EESTI (vaba tõlge).

Tervitusena ÜENÜ 10 a. juubeliks. Aate Manninen.

Ju hommik, selge, jõudis, Eesti ju ärkab, öö tuhataastane lõppes, inimesed elavad, sünnimaa õnne valvavad vahid, Eesti mehed on kohal. See rahvas, mis seni võõraste orjuses olnud ei kunagi alistu teiste survele! Kes Eesti rahvast tahaks

orjastada, selle toimed ebaõnnestuvad On Eesti vahid valvel öögi tules.

Vahid sünnimaa õnne valvavad. Eestit suurt jo ehitatakse. See ehitus luuakse ainelise ja vaimliste jõududega ja ärkanud Eesti

mehe ja naise hoolsusega. Põhjakivi on kindel ja kõikumata, seda vannume. Eesti vaim on langematu, on Eesti vahid valvel öögi tülles.

Vahid sünnimaa õnne valvavad, kõigile ülesanne on püha, kui ridadest petja leiduda usalduks seda taevas ja isade hinged neaks. Armu see Eesti rahvalt ei

saaks, Tuhat aastat see kannatas ei kauem On Eesti vahid valvel öögi tülles.

Vahid sünnimaa õnne valvavad, Eesti mehed on valmis kohal. Nad lippude juure rultavad töötama. Armastan oma maad, kas või surmani kui vaid vabana veerevad lained rannale, selle kõrval kõik ohvrid on väikesed. On Eesti vahid valvel aina . .

* * *

Noor ja väike on meie riik. Alles kümnekond aastat elame poliitiliselt iseseisvat elu, alles lühikene aeg kuulume üheõiguslikuna rahvana rahvusvahelisse rahvaste perre.

Noor ja väliselt vähe väljapaistev on ka meie noorustöö. Peab omama põues palju päikest, sooja südames, tuld ja noorusarmastust hinges, et osata õieti tabada ja hinnata selle meie õnema kultuurtaime, noorustöö, kümne konna otsimis- ja kasvuaastate positiivseid joone, milliste selgumiseks oleks tarvilik vähemalt inimea pikkune vahe-maa.

Ent alus, millele oleme rajand oma riigi, millele põhjeneb ka meie noorustöö, meie kultuuriline iseolemine, meie kultuuriline enesehindamine, polegi nii noor.

„Ajaloos lained on halastamatult piitsutand Eesti riigi laeva ja paljud võisid jõuda arvamisele, et see laev iialgi enam ei tõuse, kuid rahvale omane jõud ja ta armastus esiisade maa vastu on takistand ta jäädavast kadumist süvistesse“ kirjutas neil päevil rootsi välisminister.

See kodukoha armastus ja kultuuriline enesetunne on meid hoidnud üle kõigist ajaloolisist raskusist ja surveaegadest. Kuigi veel hilisemast vene surveajast vene inspektori soov oli, et eesti ema oma lapsel hällilaulugi laulaks vene keeles, siis korraldas just noorus põrandaaluseid emakeelseid ringe, korraldas rahvas omad laulupeod, laulis eesti ema surma laulu surve vaimule.—

Ülemaaline Eesti Noorsoo Ühenduski sündis raskel ajal. Karm kasarmuelu, riigipoliitiline ärevus, sõjaaegsed majanduslikud kitsikused ja juhtivate jõudude vähesus mõjus kevadisena öökülmana. —

Ent võitis sisemine soojus, vaimustus ja soomelahe rannikrahvale omane töövõisadus, ergutasid uusile pingutusile ülesseat kultuurülesanded, näitas õiget suuna terve instinkt. Suudeti kohane-da oludele ja meie maa agraariseloomule, jääd püsima omariiklust hindavale rahvuslikule alusele ja organisatsioon noorusliku ilme juure.

Kümneaastasel tööil on olnud tulemusi. Organisatsioon on kasvanud ligi 10.000 liikmeni 156-es osakonnas ja 10 a. jooksul läbikäind liigete arv ulatab üle 20-ne tuhande. On teotsetud väga mitmesuguseil alul, on jõutud välja lapseest, ja tuntakse ÜENÜ'd igas kodumaa nurgas, isegi välismail. On tallatud õiget teed.

Tahame ka edaspidi jätkata sama teed. Ehitame nähtavate esinemiste kõrval nägematut kultuurhoonet, teeme nähtavate algatuste kõrval nägematut tööd. Meie eesmärk on ülalhoida kõrgeväärtuslikku ja kasvatavat õhkkonda, milles küpseks meie noorus me väikest riiki kallikspidavaks kodanikuks.

Vähe veel sellest! Noorus mõtleb suurelt ja üleilmliselt. Punume sõprus-sidemete vaniku ümber Baltimere kallaste, loome ühendusi kaugemalegi. Ühendavad meid ühised aated, kutsuvad meid

ühised ülesanded ja noorustules õhkuvad soojad südamed. —

Täna siin meie juubelipidu nii suurel arvul külästanud vennasrahva esindajaid Soomest. Kümmeakonda aasta eest võtsime vastu nende sõjaliselt avitava käe, nüüd oli meie õnnelik juhust tervitada neid koostöös kultuuripõllul Olgu meie sõprus kestev, südamlilik ja soe! —

Täna meie Rootsi vanu ja armsaid noorussõpru, kes ju mitmendat korda kulusid kartmata võtnud ette pika ja kuluka reisi, et tutvustada meid oma rahvakunstiga. Usun, et oli neil nendel päevadel kui nende riigi esimene kodanik siin viibis, võimalus veenduda, et neid südamest armastame.

Oleme väga rõõmsad tervitades omil pidustusil meie lähemaid naabreid läti noori ja energilisi esitajaid, kes meid külästasid esmakordselt oma ilmeka rahvakunsti paladega. Palume neid võtta vastu meie tänu ja soojemaid tervitusi. ja soojemaid soove edaspidiseks koostööks. —

Erilist rõõmu valmistas meile meie

kauge külälise ja aatesõbra meie hulgas viibimine Inglismaalt. Julgeme loota, et see kokkupuutumine ei jää viimaseks ja et sel kokkupuutumisel oleks suurem mõju meie kultuurilises lähenemises sõbralikule Inglise ilmarahvale. —

Lõpuks ka meie südamlikum tänu ja tervitus meie väikese Liivi hõimurahva esindajale h-ra Lepstele, kellel paljude raskendavate asjaolude tõttu ei õnnestunud meid külästada oma kooriga. Loodame tulevikus jätkata kaastööd ja loodame, et Eesti ja Soome hõimurahvas oma suguluse ohustust ei unusta liivlaste toetamise nende kultuurituste puhul. —

Tänu kõigile tegelasile ja osavõtjatele sõprele kaugelt ja ligidalt. Tänu kõigile ÜENÜ osakondadele, kes nii üksmeelselt ilmusid väljendama me suurpäevade puhul me noorusliku vaimu ühtekuuluvust, vaatamata raskustele ja meie olude kitsikusele. Tänu kõigile tegelasile, kes tulid ja tõid kaasa oma vaimustuse ja põuepäikese.

A. MEIKOP.

ÜENÜ keskjuhatuses esimees.

ÜENÜ JUUBELIPIDUSTUSED

28. — 30. JUUNINI 1929. TALLINNAS

2

VABAÕHU PIDUSTUS STAADIONIL.

Pühapäeval kella pool viieks kogunes elutahtest rõkkav ja juubelduv noorus suvipäikese puistavas kullas jällegi staadionile, et jätkata oma ettekandeid kava kohaselt. Esineti korrates osalt eelmise päeva ettekandeid, osalt pakkudes uut. Ettekanded õnnestusid sama hästi kui laupäeval, sütitades kõigi osavõtjate südameid. Esimakordselt esines Inglise Morris-tantsude soolo osaga mr. Rolf Gardiner, kelle ettekanded erilisel marulise kiiduvalduste tormi kutsusid esile. Kuid ka kõik teised väliskülälised võisid veenduda, et oskame hinnata ja pidada lugu omi sõpre häist ettekandeist, sest ka Soome, Läti ja Rootsi tantsurühmade ettekannete

lõppedes kõlas staadionilt kaugemale rõkkav käteplagin ja elaguhüüded. Samuti hinda publik ka ÜENÜ ettekandeid. Erilise palaga esinesid Saadjärve noored, näidates et nad tantsu oskuses pealinnale alla ei vannu. Eelmisest päevast armsaks saanud väikesed mudilased olid ka seekord eriti hoos ja tuju. Nagu väikesed võlurid mingist muinasriigist libisesid nad rütmikindlalt ja vallatult üle rohelise muru. Usume, et nende juht nr. Ingermann ei tunnud neist vähem rõõmu kui muu publik. Üldkoori ettekanded lõpetasid selle unustamatu õhtupooliku. Eeskava lõppedes annetasid lauljad koorijuhile hra Kasesmetsale lilli, lasid teda elada laulus ja kiigutasid kätel. Nooruse hümmi helidel lahkusid pidulised staadionilt.

RAHVUSVAHELINE TEELAUD, nii peab vist nimetama akvaariumis lõppolenguks korraldatud koosviibimist kõnede, laulu ja tantsuga, kuhu kogunesid pea kõik pidustuste tegelased nii välismailt kui ka omad. Vastastikkused kõned, tervitused, laulud ja eladalaskmised panid sumeda ja vaikse suviöö elama kaugel Noorseppade Kodu aiaruumigi. Soome noorsoo esindaja hr. Karhula andis edasi eesti noorsootegelastele Soome Noorsoo Liidu rinnamärgid nende teenete tunnustusena. Kõnelesid veel Ed. Riisman, L. Tõnson, A. Meikop j. t. Samas jagati välja auhinnad spordivõistlustest vastavate alade võitjale mida oli arvukas kogu ja millede välja jagamine võttis kaunikesti aega. Samas jooksis ka vabaõhu film Soome noorsoo elust ja tegevusest. Hoogne ja sõbralik koosviibimine lõppes alles varahommikul, mil koduminevad noored täitsid tühjad tänavad veel viimaseks elu ja liikumisega.

ÜLDKOKKUVÕTTES

õnnestusid pidustused hästi, arvates välja asja majanduslike külje, kuna osavõtt ei olnud nii arurikas kui loodeti eelarves. Põhjustas seda ilus suvine aeg, mil suurem osa intelligentsi kadunud juba maa üksindusse ja meie kultuuritahtelisema publiku, koolinoorsoo viibimine suvipuhusel. Unustamata muljeid ja mälestusi andis pidustus osavõtnud noorile, ning pole kahtlust et ta noortes südames süütas suure armastuse küünla oma kaugete ja ligidate sõprade vastu, ühistöö, ühistegevuse ja aatelse töö vastu. Ning selle sõpruse küünla kandis välisnoored ka kaugete meredegi taha. Nooruses omandatud vara aga saab inimese elujooksu ja pole kartust, et ta kustuks rasketelgi katsumise päevadel. Ning meie, — me võime olla õnnelikud omades nii palju häid ja õilsameelseid sõpru.

AJAKIRJANDUSLINE HINNANG

pidustusile oli kõigiti häatahtlik ja võrdlemisi üksikasjaline. „Ülemaaline Eesti Noorsoo ühendus tegi neil päivil oma suur-eksami organiseerimisvõimete ja tegevus-avalduste demonstreerimisega. Ja peab tunnustama, ta tegi seda ülihästi“ kirjutas

Kaja nr: 152. „Rahvaleht“ nr: 74 pidustuste kirjelduses, mainides spordivõistluste tähelepanuäratavaid tagajärgi, kirjutab: „See (need tagajärjed) tõendab, et noorsoos leiab harrastamist vaimlise kultuuri kõrval ka kehaline kultuur, missugune asjaolu tagab noorsoo mitmekülgse ja kooskõlalise arenemise. Suurejooneliste

ULRICH TAUMI,
ÜENÜTO tantsurühma viuldaja ja juubelpidustuste tantsumuusika maestro.

pidustuste tasuvus aineliselt on küsitav kuid peab leidma teid. *Niisugune vahekordade arendav süvendamine naaberrahvastega, kui teeb seda ÜENÜ, on riikliku tähtsusega töö ja selle toetuseks peab leidma summasid. Ka meie riigielu juhtide tähelepanu väärib see, et noored ehitavad uut rahvasteliitu, mis on kindlam ja seotud tugevate sidemetega kui seda on diplomaatide paberlised lepingud.“* Pea sama soojalt kirjutasi ka teised kodumaa lehed. Samuti ilmusid ülistavad kirjutused ka välismaa ajakirjanduses (Soomes, Rootsis jne.)

MEIE AMETLIKUD ARVUSTAJAD

leidsid pidustuste ettekandeis, arvustades seda kutseliselt seisukohalt nähtavasti, muidugi mõningaidki puudusi. Ja täiesti

loomulikult. Nendest rasketest oludest aga väljainnes, milles sünnib peamiselt meie *maa kultuuri töö* oleks hinnang muidugi natukene, ma ei taha öelda parem, küll aga *lohutavam*, eriti neile kes väsimatult öid ja tööpäevigi ohvriks tuues töötavad, et luua ergutust, vaimustust ja elevust vaimliselt tardunud ümbruses, et omile isiklisile muredele võtta lisaks veel organisatsiooni muresid, milledest majanduslised mured kõige närusemad ja raskemad. Seda ei saaks jätta silme paari vahele. Ka näib, et nad ei suutnud läheneda meile sellest nooruse andumuse seisukohast, millega kogunesid pidustusile viljapõldude ja rannikute pervilt tulnud noored. Hra R. K-P. on ju linna lõbukultuuri tulesemaid jüngreid, saanud vastavalt sellele oma hariduse ja sellekohaselt vormitud ka ta ilmavaade. Palju huvitabki siis teda mis sünnib meie maa südames. Et noored tõesti ennastalgavalt töötavad meie *maa* vaimuelu kujundamise, kultuurilise ilmavaate soetamise sihis laiadele hul-

kadele, et neile noorile on selles töös rahvantsud vaid üheks vahendiks, et haljale põhjamaisele murule ja põldelt töömant tulnud noorile ei sobi enam puhtfüüsilised pingutused ja väänamised čarlstonide ja blekbotomite näol, et need pole teadlikule maa noorsoole vastuvõetavad — sellest ei pruugi ju hra R. K-P midagit teada. Tema tuli ju otsima elavat muuseumi! Tardunud vormi, mitte alles vormitavat eset, mitte elu ennast.

Ent sellepärast ei maksa olla kurb neil nooril, keda tabas pettumuse valu, nagu poleks hinnatud meie tööd. Võib olla, peavadki need hindajad olema teised, kes pole veel võtnud sõna. Sest maa mitte ükski ei tohi, vaid ka peab looma omale sobiva vaimlise õhkkonna ja tasapinna. Kui maa on seni jäänud usinate jõudude puudusel maha linnast, ei tähenda veel, et ta edaspidine areng peaks sündima sörkides linna sabas, et ta peaks olema kõrgesti haritud linnarahvale vaid elavaks muuseumiks.

A-a G-o

Kodu kaunistamisest ja kodukultuurist.

Kodu on alus yhiskonnale, on tõukejõuks ja aluspinnaks iga selle üksiku liikmei kasvamisele ja isiksuseks moodustumisele. Meiegi pyydes teostada omi ideaale ja tõekspidesid yhiskundlikus ja kultuurelus peame sellega algama kodusid uuendades, ja kodusid luues.

Kodu pole ainult juhuslik päävari, vaid midagi meist endast. Teda luues, ja lastes end temast luua, kasvame ühiseks tervikuks. Tundub et temas asub osa meie hinge ja meis tema hinge. Siis on vast kodu tõesti see, mis ta peab olema, siis on kallid iga puu ja põõsas.

Tunnen talumeest, kellele tulid pisarad silma, kui langes puid kodumetsast, mille oli sunnit myyma talule kuhjund võlgade katteks. Selle härmasjuukselise vana talumehe kohta võidakse öelda, et

ta oli halbu põllumehi, ent inimesena austan teda selle harduse pärast, mida ta tundis oma kodumetsa suhtes. Ei usu siiski teda olevat ainsa omasarnase. Palju on temataolisi, peame neid nägema vaid parajal hetkel, kui see yllas hardustunne murrab välise jäigi koore ja eestlasele omase tagasihoidlikkuse. Selline kodu on aluseks patriotismilegi. Ent selline kodu on vaevalt mõeldav linnas, kus inimesi kuhjund huljana kokku, kus kiiresti vaheldub viletsaid yirikortereid või oma majas ja korteriski ikkagi oled otsegu võõraste alalise silma all. Eestlane ei armasta hulganisti kooselu, tema tagasihoidlikule iseloomule pole omane vene- laste viisil tänavküladeski asumine või veel vähem idamaalasi viisil kogu oma elamise-olemise tänavalle asetamine.

E E S T I N O O R U S

Eestis on levind hajakylad ja eraktalundid, kus on kodu oma ette, see vastab eestilisele hingeelule ja on vast alles teises joones tingit looduslikestgi (pinnaehitus jne.) tingimusist.

See eestiline maalasuv kodu ongi, mille kaunistamist ja loomist tahan puudutada käesolevas kirjutises. Praegu on ta veel tihti juhuslikuks päävarjuks, mille loomisel on kõnelend oma kylma ja surnud keelt majanduslikud kaalutlused ainuynksi ja kuna neil endalgi on puudunud hing, kuis võisid nad siis hingestada soojaks koduks selle mateeriagi, millest nad löid tolle hädavajaliku päävarju, — kord viletsa onni, kord uhkeldava suurtalugi, millesse kuhjat rikkusi, mitte sellest mugava kodu loomiseks, vaid võõraile oma rikkuse näitamiseks, et need tuleks ja vaataks seda, nagu vaadatakse tsirkust. Needki on koduks, ent halvaks ja surnud koduks.

Inimene on ymbruse ja olude produkte, tõendab terve rida teadlasi. Ei poolda toda arvamist kogu ta ulatuses. Usun et samavõrs on ymbrus ja olud inimese teotsemise produkte — yks pyyab teist kujundada enda sarnaseks. Kui inimene on aktiivne, omab tahte ja teotseb selle juhtimisel, on tema pääletungija ja võitja; vastupidine nähe esineb inimese passiivsuse ja ykskõiksuse hetkil, mil alume harjumusile, eeskujude järelainamimisele, laiskusele. On aktiivseid ja passiivseid tyype. On neid, kes pea kunagi ei alistu võõraile mõjudele ega anna end nende juhitavaiks, ent suurim hulk on siiski enam-vähem passiivsed — las elu läheb, kuis ta läheb. Nii näib ju kergeim.

Et võita neid passiivseidki yldisse kultuuritõhe, peame looma neile ymbruse, mis oleks hingestet ja kultuuritahteline. Peame muutma neile vähemalt algeliste kultuurinõuete ja yhiskundlike kohustusi täitmise harjumuseks, seda saame kaudu lähima ymbruse — kodu.

Inimene algab elu väga mitmekesiste võimete algmetega. On tarvis vaid kasvatare kaudu anda neile elujõudu, teha neist soodus valik. Suurimaid kasvatajaid on kodu oma elavi eeskujude ja enne kõike noid eeskujusid elustava hingega. Puudub too hing või on rikut, kuis võime

siis nõuda, et kasvaks sellises ymbruses meile puhtahingelisi, endohverdavaid inimesi võitluseks inimliku kultuuri õilistamistööks? Yksikud aktiivsed tyybid murravad ju siingi läbi, jõuavad valguse piiresse, ent suurim hulk jääb ja sureb seegi ilus algus päikesekyllaseks eluks, mis kaasaant. Nii sureb ja kaob küla kalmistuile hulk tundmata (neile endalegi) geeniusi. Neil puudus kodu, mis oleks suutnud kasvatare neis olemasolevaid elu- algmeid.

Praegu on soodsaid eeldusi puht eestilise ja kultuuriliselt kasvatare kodu loomiseks. Meie vanemad talud oma enamuses on veel puutumatu võõrsilt laenat kodukultuuri mõjudest ja äsja tekkis terve hulk uusi asunike kodusid endiseile lagedaile mõisaväljule. Neist on tarvis luua hingestet kodud. Kodukultuur on osa luuatulevast omakultuurist, on õieti selle aluseks.

Esmajoones on tarvis enam teadlikku elamu ja selle ymbruse korrastamist. See kasvatare yhtlasi korratunnet ja ilulisi ning kõlbluslikke väärtusi hindavat hingeelu, tõstaks inimese kõrgemalle surnud mateeriast.

Nooril on enim eeldusi selliseks kodu-uendamiseks- ja loomistööks. Neid pole muserdand veel sygavad pettumused, kyyru vajutand raskused ega kammitsasse sidund ja silmigi pimestand halvad harjumused. Neis on veel usku ellu ja illu, neis on usku inimhinge kõike tõstvaise ja hingestavaise jõududesse. Neis on usku isamaa ilusamasse tulevikku ja meie kyaelu renessaansi — uuestisyndi.

Ärme laseme oma noorususku nyristuda ja roostetuda! Tema abil murdkem läbi oleviku saamatuse!

Ei suuda luua sellist kodu aasta ega paar, ega valmigi ta kunagi päriselt. Önn, et ei valmi, sest valmisolek — kypsus tähendab kadumise algust — surma lähisust. Inimhing igatseb aga elavat kodu. Yks põlv paneb talle alguse ja sellele ehitades loovad teda edasi tulevikunoored, nii muutub ta kyll veidi yhes aegadega, ometi kaotamata sygavaimat sellest, mis seob teda minevikuga — oma hinge. Tekib traditsioone, mälestusi. Neis elab too kodu hing — koduhaldjas, kelle juuresolu kõik

jal tunduv ja kes sulatab yhte materjaalseist elamustest ehitet kodu ja selle elavad asukad.

* * *

Kõledad tuuled undavad veel mõnegi kodu ymber ja leidub neid, kes yha suurendavad seda tuultemängu, ei kyll rõõmustades tuulehoogudest (needki on ju neile võõrad) vaid ärimehelikult kalkuleerides palju vilja kannab see või see viljapuu ning palju raha võiks saada tast myyes. Mõisate ja linnadegi pargid ja puisteed värisevad kirve ees ja viha tõuseb teinekord rindu nähes jõhkraid kirvemehi mammona ahnuses hoolimatult ilu hävitamas. Pole siis ime kui surnud hingega otsivad lohutust ja elurõõmu jõominguist ja liigsöömisest ning ikkagi kipub ligi moodne „elutydimus“. Mis sääl veel tydineda, kui on kaotet elav hing mammona jahis! Neile peame astuma vastu.

Tuleb takistada parkide ja ilupuie hävitamist ja asuda uute parkide ja ilupuie kasvatamisele. Aed, õue, teeveered, põllupeenrad on kohased ilupuile ja väikeste salkadena võiks kasvatada neid vähem viljakail kohil siin-sääl põldudel ja aasadelgi. Kõlbmata maad, kus võimalik, tarvis jätta metsa alla. Pole tarvis ilupuieks haruldasi välismaalt tood puid (kuigi needki täiesti ei tarvitse puududa), vaid kõlbavad selleks väga hästi meie omadki metsapuud.

Muruplatsid ja õitsevaid lilli majaymburusse lisaks puile ja aiaviljadele.

Ehitused on meil kujunend erimaanurkades enamvähem yhetaolisiks šablooniliksiks. Tuleb ehitusi pystitamiselgi alistuda enam omapärare ja ilulisile nõudeile, hoidudes ilu nimel mingi ehitustyybi standardimisest, kuigi see oleks majanduslikult tasuvam. Omapärane, lihtne ja tugev

olgu loodav ehitusstiil, tugeses juba olemasolevaile stiili elementidele. Elamu sisemuses valitsegu esmajoones puhtus ja kord, millest seni mõõdutakse liig kergelt. Mööbli muretsemisel on soovitav kasutada kodukäsitööd hoidumaks vabrikusaadusi yhetoonilsusest ja maitselagedusest. Siin tuleb õhutada kodust meeskäsitööd ja tutvustada muistset ainelist vanavara sellelt alalt, kui eeskujuga ja vahendit rahvusliku eestilise stiili tundmaõppimiseks, arendades edasi muistseid saavutisi.

Sama võib öelda naiskodukäsitöö kohta, mis ongi leidnud juba laialdase viljelemise.

Kirjandus ja kunst peavad samuti tee leidma kodudesse koduste raamatukogude, väikeste lugejate ringide, mänguriistade, töölaulude elustumise jne. jne. kaudu.

Need on tänapäeva ylesandeid kodu uuendumistöös ja tahaks loota, et YENY noored nende teostamise teevad omale sydameasjaks.

Võiks jaotada töö kas olemasolevi tegevusharude (põllumajandus, aiandus, käsitöö, kirjandus jne) vahel või tegelasi leidudes veel parem ellu kutsuda kodukultuuriharu.

Yhiselt on võimalik sellel alal korraldada käsitöö organiseerimist (kursused, yhised tööõhtud, kus enamteadjad näitavad oma teadmisi muilegi, võistlused, õpireisid muuseumitesse ja näitusile, näitused jne). Vastava kirjanduse hankimist ja päale käsitöö muilgi alul samu vahendeid kasutada.

Meie rahvuslik omapärane kultuur pole loodav ainult ega esmajooneski ainult rahvustantsude ja -laulude kaudu, vaid aluseks sellele saagu elav kodukultuur. Selleks tahet ja jõudu ning enne kõike sooja hinge.

O. Ibius.

Toimetusele saadetud kirjandus:

Kuukiri „EESTI KIRJANDUS“ nr. nr. 3—8.
 „E. L. L. MUUSIKALEHT“ nr. nr. 1—8.
 „NAISTE HÄÄL“ E. naisorganisatsioonide Liidu häälekandja nr. nr. 1—9.
 „EESTI NAINED“ E. Naiste Karskusliidu ajakiri nr. nr. 7—9.

„TALUPERENAINED“ ajakiri nr. nr. 7—9.
 „METSATAR“ nr. nr. 9—12 ÜENU Kolga-Jaani osakonna ajakiri.
 AJALEHED „Järvamaa“ ja „Alutaguse Teataja“

Muljeid Soomest.

*„Wem Gott will seine Gunst erweisen
Den schickt er in die weite Welt.“*

Laulsid ja laulavad küll praegugi sakslased. Üks väljapaistev rootsi haridustege- lane võrdles koguni välismail matkamist ülikooliga ja arvas palju matkand keskhari- ridusega isiku üldiselt kogenenumaks üli- kooli haridusega matkamata isikust. Mat- kamine on häa kool, ent seda siiski siis, kui ta on tõsine matkamine, milleks on va- ja astuda kõige lähemasse kontakti mat- katava maa inimeste ja kultuuriga. Loo- mulik, et matkatava maa keeleoskus ja esialgne kultuuri tundmine siin on häda- vajalikud.

„Kellele Jumal tahab olla õige hääl, sel- le saadab ta küllä vennasrahvale“, lisak- sin teelmisele saksa salmiketele meeeldi juure. Just nimelt küllä, sest organiseeri- tud küllasõit on hoopis midagi muud, kui lihtne vanderselli üle piiri vantsimine. Või mida arvavad Tallinna noorsoolased! Olivad need tühjad sõnad, mida kuulsime Erkki Paavolaitselt Jääskas:

„Kas ei kõnele meie järved teile, hõimuvelled, igatsusist üle lahe, kas ei kõnele meie männid teile sõprus- sõnu, kas ei jutusta meie valged su- viööd teile meie ühisest kõrgema val- guse otsimises, kas ei kajasta kõrval jooksev Vuoksa meie ühist vabadus- iha! Meil puuduvad sõnad, ent jäl- gige teid tervitavat ümbrust ja teadke, et meil külmavõitu soomlasil on soe süda, tugevalt tuksuv, sügavalt tun- dev. Täna tuksub ta teile, kallid hõi- munoores!“

Ja hiljem Viiburis. Nägin kuulajaid, kes võimakat ja kunstipärast eesti laulu kuuldes pühkisid liigutuspisaraid. Lahku- misel rong peaaegu vägisi rebis noorsoo- lasi tuhandeist saatjaist, lilleuputusest, lau- luhelide ja hüvastihüüu lainetest. Kontakt oli võimas ja otsekohene, õhk täis kahe rahva massilise lähenemise elektrit, noorus- hinge, millist mõnikord hiljemgi veel olek- sin soovinud järgnevail matkahetkil Soo- mis, Rootsis, Taanis...

Ei peatu Jääska pidustuste juures, kus

ütlesid armsaid sõnu ministrid, saadikud, kunstnikud, noorsootegelased ja, millest juba kirjutatud ajalehis. Ent üldmulje on: meie noorsoopidustuse sütitavamaks kee- leks on vast laul, Soomes kõne, Rootsis rahvatants, Taanis vast üks kui teine lisaks kehakultuurilised esinemised, ent ühine kõi- gile põhjamaa pidustusile, mida meie veel küllaldaselt kasutada ei oska — on oma- vaheiste koosviibimise ja väljasõitude kor- raldus pidude eeskavas. Kas mitte meie noorsoolased oma ilusamaid muljeid ei saanud ühistelt koosviibimisilt ja väljasõi- tudelt Mon Reposse, Saima sulgudele, Imatrale, Vallinkosele?

Tuhande järve maa, ent kui palju on Soomes järvi? Vaevalt seda teab ükski soomlane. Kuigi neid 40.000 on loetud, on neid küll teist niipalju lugemata. Ja on need siis järved, kus aurulaevadega tuleb sõita sageli päivi ning veeteid võib ronida Viipurist Ouluni. Väga õieti on soome keelel siin kolm suuruse eraldus- astet: veed, vesi, järvi. Nii: Saimaveed, Päijänneveed, Heinävesi, Kallavesi, Ruo- kavesi, Pyhäjärvi jne. Milline erinevus neil on, seda peab ise nägema ja näebki seda paremini teel Punkaharjule — Soome ilusamale järveaastikule — üks- kõik sünnib see laevaga või raudteel. Ki- lomeeter kaob kilomeetri, kümned kilo- meetrid kümnete kilomeetrite järgi, ent ik- ka lookleb rong kitsal liivaseljärdikul, mil- le mõlemal poolel, kord lähemal, kord kau- gemal, kord otse all järve või järvede la- hed, kaljulised sopid, saared, veemaasti- kud — võib olla kõik üks sopilise Saima süsteem, sest sageli ei seleta silm veteava- rusel rannaveert...

Punkaharjust on — jälle laevaga ehk raudteega — vaid lühike maa Savolin- na. Väike idülliline linnakene, ent tu- riste ligidalt ja kaugelt meelitab siia Ola- vilinna — neljasajaastane säilind raja- kindlus väikesel kaljusaarel. Külmad kon- gid ja võlvialused jutustavad ajaloolisi ju- bedusi ja küllastavad sind kahetunnilise ronimise järele, mis kulub vaid pääliskaud- seks läbikõndimiseks — ent kindluse kor- rashoidja eraselt saab pääsetähtedest, ka-

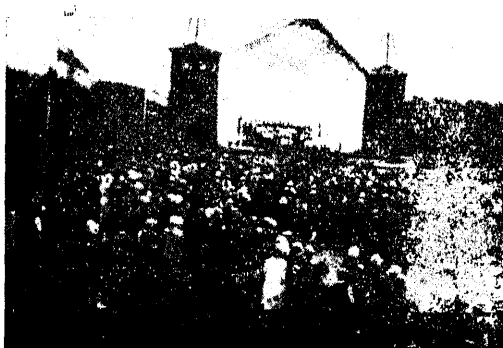
taloogidest jne. suuri summe kindluse korrashoiuks.

Algab jälle jumalik matk Savo'innast laevaga Kuopio'sse. Mäletan ihmasõjaaegu Torneos Vene-Saksa sõjainvaliidide vahetusel üht Saksa endist palju reisind ohvitseri lausund: „Kui ka teise jala veel kaotaksin, aga Soome näeb mind veel kord!“ Ning on mida vaadata. Lõpmatud saared, rannad, lahed, sopid, kivihunnikud, kiviseinad... Mõne kaljunurga tagant vilksatab mõni laev, näib avarduvat ulatavam vaade — ent ainult hetkeks —

jo mägi jne. vaadatud ja liigume lääne suunas 20 klm. kaugusel olevasse Põhja-Savo rahvapäikooli, kuna suurem turistide vool vajub põhjapoole Oulu kuulsatele karestikkudele...

Rahvapäikoolid on põhjamaail ja Soomeski osutund suurteks suunanäitajaiks noorpõlve kultuurilise arengu teil. Ligi poolesaja aasta jooksul on nad käsitöös noorsooühingutega — pea igal pool on rahvapäikoolide tegelased ka ühtlasi noorsootegelased — parimate ja ärksamate rahvapäikoolide juhatusel (millest annab tunnis-

Eesti noorsoolased Soomes.

ÜENÜ segakoor esineb Karjala noorte pidustusil.

Koor ja ekskursandid Vuoksa Tšillal Jäskü.

silmapiiri varjab jälle uus graniidikujustik, uued saared, hurmavamad kui kunstniku tahutud kaljuseinad ning üksikud punased majakesed saarte määndide all. Ohtupäike kuldab männilatu ja laeva veesurve lained liigutavad väiksesse koduranda seotud lootsikut... Sulg, vesiväravad, karestikud — sakslaste ja inglaste ülesvõtte-aparaadid — laev kihab turistidest — plöksuvad isegi keskööni — ja alles järgmiseks hommikuks — 18-tunnise sõidu järele jõuame Savo päälinna Kuopio'sse. Juba ongi meie juubeli külalised pr. Halonen ja eduskunnaliige, rahvapäikooli juhatajanna, noorsoo- ja lastekaitsetegelane jne., jne. pr. Lõthmann autoga vastas ja linnaga tutvunemine algab. Armas idülliline kirjanikkude ja kunstnikkude linnakene, täis kasepuiestikke ja mahlakalt voolavat pehmet Savo murrakut... Mõne tunniga on linna muuseumid, kunsti- ja käsitöökauplused, Minna Canthi kodu, Pui-

tust asjaolu, et paljud meilgi tuntud rahvapäikoolide tegelased: Lõthmann, Paavolainen j. t. on valitud eduskunta) teind tõsist rahvapäikasvatustööd Kui teised koolid ja õppeasutused püüavad õpilastele anda teadmisi, oskusi, siis on rahvapäikoolides eestkätt otsitud ja usun öelda võivat, ka leitud rahvapäihinge. Kui Soomes, võrreldes meiega, igal sammul märkad suuremat ühiskonna kihtide koostööd, isiklikku austust, tugevamat enesetunnet karakterit jne., siis on siin väga palju mõjunud rahvapäikoolid, milledest aastate jooksul on käinud läbi umbes 60.000 noort, sageli juba vanemad ja nende lapsed.

Põhja-Savomail on samanimeline rahvapäikool oma üleriiklikult tuntud juhatajate hra Mikanderi ja pr Lõthmanni juhatusel, kes mõlemad ka P.-Savo noorsooliidu juhatusliikmed, olnud ligi 3000 noorele niisuguseks suunaandjaks. Praegugi, kesksuvel, töötavad siin süvekursusil pool-

E E S T I N O O R U S

sada Savo neidu, kes mitmel juhul mind paluvad eesti noorile, eriti küll muidugi meesnoorile, anda edasi soome soojemaid tervisi. Teen seda siinkohal. Ilus ja meelitatav on vaadata siin tehtud ja tehtavat tööd. Kõik kaljuvahedki on lilledega istutatud ja mitnehektarilisel aiamaal — oleksin võinud poole puuda shokolaadile kihla vedada — oleks asjata võinud otsida, kas või nõela suurust umbrohu otsa, mida muidugi tuleb panna energilisele aiahooldaja — muu seas meie juubelipidustustist väga vaimustatud, preili Ida Meklini hoolsa töö arvele. Vabal ajal harjutatakse rahvamängudes ja rahvatantsudes või tehakse vabaõhulaval vabaõhuteatrit. Ning lõbusat ühislaulu — seda kuuleb pea alati. Sellega tervitati eesti vellesid tulekul ning selle helidel veerevad meie autod taas siledaid teid lõuna poole.

Kui palju on siin Savomail veel asustamiskõlbulikke metsamaid. Talust talu on sageli kilomeetreid ja külast teiseni annab autogagi sõita. Kohad on keskmiselt 300-hektarilised, millest vast 30 ha põllu- 30 kuni 40 ha heina- ja karjamaad, muu kaljuküllane metsamaa. Metsa varal sinne põllumees peajasjalikult elabki, arendades ka karjapidamist. 20—40-pealised tõukarjad ilustavad sageli teeveerset maastikku ning sääsetulede ääres (üldine Savo komme) toimetavad pikapätsilised piigad ja virgad näitsikud lehmalüpsi.

Tutvume paljude teeveersete talude majapidamistega ja võime tõestada hoolimata kaljude rohkusest ja kaljulise pinna tõttu

põhjavee lähedusest — soome taluniku püüsi ja sitke töö suuri tulemusi. Peenarpõllud on umbrohu puhtad ja suviniisu mühab metsana. Kus vähegi võimalik, on tarvitusele võetud igasugu masinad ning talude sisemus hõlgab puhtusest..

Suonnejoki. Kirikuküla, keskkooli, ühispinga, postkontori ja muu juure kuuluva ehitustega. Muuseas lubab pr. Löthmann meid minu palvel tutvustada ka kohalise noorsoo-ühingu koduga. Ent kui paar tundi hiljem peale muude asutuste vaatamist otsaga sinna jõuame, on soojahingeline noorsoolane-proua juba kusagilt suutnud meie tulekut ette teadustada. Kohalised noorsoolased on maja ilustand eesti lippude ja eesti värvidega ning trepil võtab meid vastu Suonnejõe noorsoo ühingu rahvariities laulukoor. Järgneb hoogne ja südamlik tervituskõne, millele omas soomekeelses vastutervituses püüan anda üleelatud tundmuste soojuse. Südamed on laetud ja köetud ning kuum kohvi ei tunnugi enam kuumana. Järgneb majavaatamine, laulukoori ettekanded, soololaulud klaveri saatel ja veel kord vastastikkused sõnavõtmised. Prl. Möllitsale meie poolt vastavad proudad Halonen ja Löthmann. Ja kui päeval kord enne ühes teeveerses talus nähes sinna kasvatislapseks antud sõjaorvulapse ilutsemist, nägin proua silmas vargset õnnepisararat, siis nägin säärast piiluvat taas. Avaldub tõsise noorsoolase hing, kellel peab leiduma armastust kaasainimesele ja tarbekorral pisaraidki..

(Järgneb.)

NOORSOO TÖÖ MAILT

ÜENÜ osakondade 1928 a. tegevuse ülevaade on keskjuhatause esimehe poolt trükkivalmis. Ülevaateid on saatnud 98 osakonda. Liikmeid on igas osakonnas keskmiselt 50. Teotsetud on 21 alal 390 tegevuskarus. Kurseid on korraldatud 49 kokku 1644 kuulajale. Loenguid 16 alalt 233. Raamatukogusid on 52, laulukoori 63 Näitemänge õpitud 340, ekskursionsioone korraldatud 306, pidusid ja esinemisi 712 jne.

* * *

Keskjuhatause poolt on osakondades kõnelemas käidud:

	1928 a.	1929 a.	
A. Meikop	11	18	= 29
V. Rooberg	4	2	= 6
K. Utuste	1	—	= 1
V. Mustel	—	5	= 5
E. Eik	—	1	= 1
G. Neudorf	1	—	= 1
E. Kaljot	1	—	= 1
O. Ibius	—	2	= 2

ÜENÜ algusest päele 18 28 = 46
Üldse on Keskjuhatause esimees 39 osakonnas kõnelend 49 korda.

Kavatsus scodsail tingimusil omandada kohalist härrastemaja ühes pargiga noorsookoduks on **Valgjärve** osakonnal. Maja on hinnatud 260000 s. ja asub ilusas pargis järve kaldal

Ühise sügispeo ilusas Suuremõisa pargis korraldasid Hiiumaa **Heltermaa** ja **Kasevälja** osakonnad. Kõneles keskjuhatuses esimees A. Meikop, laulis Kasevälja laulukoor, kuna Heltermaa näiterühm näidendiga esines.

Järvakandi osakonna avapidu toimus Järvakandi haridusseltsi saalis 1. sept. Rahvast oli avar saal täis. Kõneles keskjuhatuses esimees A. Meikop ja esines lauludega Tallinna osakonna laulukoor.

Samal päeval pidas ka **Kehtna** osakond ilusast Kehtna mõisa pargis oma suvepeo. Kavas olid spordivõistlused auhindade peale Kehtna, Kaiu ja Inglise osakondade vahel ning õhtul segaeeskavaga pidu Kehtna tuletõrje seltsimajas.

Uue osakonna avamiskavatsusi on **Lätimaale Ape'sse** väljarännanud eesti noortel Seni on noored seal teotsenud haridusseltsi ala osakonnana.

Oma lipu õnistanamist toimetasid **Tori** osakond 1. sept. ja **Käru** osakond 8. sept.

Rootsi noorsoo ajakirjas „Hembygden“ kirjutab meile turtud Ragmar Wallmann naabusmaade rahvariietest. Illustratsioon on toodud 7 ülesvõtet E. R. Muuseumi piltpostkaartide järele.

Norra noorsookoondis „Norges Yngdomslag“ saab tuleval aastal 30 aastaseks. Üksikud koondisse kuuluvad ühingud on juba 50 a. vanad. Muu seas hoolitsevad norra noored tublisti looduskaitses eest.

1928 a. on noorsooühingud istutanud üle 300 kultuurtaime. Keskjuhatuses esimehel A. Meikopil oli pikem jutuajamine Stockholmis norra noorsooliidu kuratori Aslak Torrjussoniga.

8 põhjamaade noorsoopidustused peeti Lõuna Rootsis Malmö linnas 27. 28. ja 29. juulil. Osavõtjaid oli Rootsist, Taanist, Norrast. Esitajaid oli peale selle Soomest ja Eestist. Eestit esitas keskjuhatuses esimees A. Meikop. Pidustuste eeskavas olid laul, rahvatantsud, kõned ja väljasõidud ning koosviibimised. Muu seas korraldati pidude lõpul väljasõit Kopenhagenisse.

Meie ajakirjanduse väheldane kultuurhuvi peegeldub meie noorsoo pidustuste jälgimisestki. Kuna meie ajalehed pidustusist ainult paar lühikest rida tegid, kirjeldavad soome ajalehed pidustusi õige pikalt ja üksikasjaliselt. Soome poolt on keskjuhatuses kaudu palutud väljalõikeid näitusest, ent neid meil peaaegu polegi.

Uusi osakondi asutatud augustis ja septembris.

154. **Kaljula**, Läänemaal, asut. 18. 8. 29. aadress: Haapsalu, Haeska pk.

155. **Näo**, Järvamaal, asut. 21. 8. 29. aadress: Tapa, Näo pk.

Kirjandusõhtu Jõhvis. Hiljuti asutatud ÜENU Jõhvi osakond korraldas keskn. 11. sept. Jõhvis esimese kirjandusõhtu, Mait Metsanurga elu ja loomingu käsitamiseks. Teatavasti läheneb M. Metsanurga 50 a. sünnipäev. Osak. esimees M. Ööpik pidas avakõne. R. Hona käsitas „Kindrali poega“ seoses praegusaja nooruki tüübiga. V. Musteli teem oli „Elu tõelised palged M. M. teostes.“ Kirjandusõhtu leidis sooja poolehoidu Jõhvi publikult

NOORSOOLASED SPORDIVAD.

Sport ÜENÜ-s kiirel tõusul.

Sport ÜENÜ-s on võtnud viimasel ajal väga aktiivse ilme. Kõikjal korraldatakse võistlusi, ühtegi pühapäeva ei möödu paljudes osakondades sportliku jõukatsutamisetä. Peame seda nähet tervitatavaks kui spordiliikumise levitamist rahva seas ja püüame oma ajakirjas alaliselt anda kokkuvõtliku ülevaate noorsoo sportlikust tegevusest.

15. ja 16. sept. korraldas **ÜENÜTO „Kaleviga“ klubide võistluse nais-sportlastele**. ÜENÜTO neidudel ebaõnnestus oma parema väljapanek ja osa neist jäi võistlustest eemale. Kõik esimesed kohad päris „Kalevi“ Sara Teitelbaum. 100 mtr. — Teitelbaum 13,0 2. Lemberg

14,0 (ÜENÜ rek.). 200 mtr. — Teitelbaum 26,6 (E. rek.). 2. B. Jürgenson 29,3 (ÜENÜ rek.). 4 × 60 m. „Kalev“ 33,2. 2. ÜENÜTO 33,6 (ÜENÜ rek.). Kaugus h. Teitelbaum 5,00, 2. Lemberg 4.61. Kõrgus Suits (Kalev) 135, Teitelbaum 130, Ots ja Parts 125. Kuul Teitelbaum 10.23, Suits 8.78, Birk 8.77,5. Ketas; Teitelbaum 28.13, Suits 26.83, Lemberg 21.79. Oda: Teitelbaum 29.35, Parts 25.06, Buras (Kalev) 24.69.

Algajate klassi kergejõustiku võistlustel saavutasid ÜENÜ sportlased: 100 mtr. 2 koht Jänes 11,8; 400 mtr. 1. Jänes 56,6; 800 m. 2. Šistjakov 2.17,1; kaugus: 3. Kobbini 6.01. 4. Jänes 5.98; kuul: 3. Pals 12.60; ketas 1. Kobbini 37.73. (ÜENÜ rek.). Silmapaistev oli võistlustel Edgar Tamm saavutistega kaugushüppes 6,61 ja

kõrguses 170. Tamm oli senini ÜENÜ Tall. osak. sportlane, kuid „Kalevi“ meeste meelitusel läks alles septembris „Kalevisse“, seal kaasa võisteldes, hoolimata sellest, et see määrustikkude järele kolme kuu jooksul keelatud.

„Hõimla“ — Tallinna ringkonna jalgpallimeister.

Mõlemad ÜENÜ Tallinna osakonnad Eesti jalgpalli esivõistluste Tallinna ringkonnas on olnud silmapaistvad. Kümne-konna meeskonna seast jõudis ÜENÜTO kuni poolfinaalini, mängides sealgi ÜENÜ põlise rivaali NMKÜ-ga 0 : 0. Mäng, mis ilmutas ÜENÜTO ülekaalu, loeti viimasele siiski kaotuseks ühe registreerimata mängija kaasa võistlemise tõttu. Finaal ÜENÜ Hõimla — NMKÜ oli ägedamaid, nagu kohtamised selle paari vahel ikka. Tugevalt ilmnis Hõimla ülekaal eriti esimesel poolajal, ning teiselgi poolajal Hõimla kiired ja osavad mehed Kass, Treiman j. t. suutsid kord kindlasti maksma panna enda paremuse „kristlaste“ üle. Tagajärgena 2 : 1 tuli Hõimla osak. teistkordselt Tallinna ringkonna meistriks. Meistermeeskonna koosseis: Roots, Suik, Sõgel, Koni, Palm, Raja Treiman, Kippar, Kass, Harakas, Silbergleich.

Lääne ringkonna meistri Kohila „Püsi-vust“ võitis Hõimla 8 : 1.

Tallinna osak. jalgpalli 2. meeskond võitis „Makkabi 2.“ — 2 : 0 (1 : 0), samasuguse tagajärgena võitis ÜENÜTO 1. — Vitjast. Tapal kaitseliidu teise meeskonnaga mängis ÜENÜTO II — 2 : 1 esimese kasuks. Saksa sõjalaevastiku jalgpallimeeskond võitis ÜENÜTO-t 3 : 0

Tallinna osak. naiste viievõistluse (kaugus, oda, 60 m. ketas, 200 m.) võitis J. Parts 2661 punktiga, teistkorda kaitses 1. a. võidetud auhinda. 2) E. Lemberg 2584 p. 3) B. Jürgenson. Viievõistluse saavutistena prl. Lembergilt uus rekord kaugushüppes 4.68.

ÜENÜTO — GREIF

Laup. 31. aug. ja pühap. 1. sept. peeti Tallinnas ÜENÜTO ja saksa s. s. „Greifi“ vahelist kergejõustiku klubidevõistlust. Igal alal võistles kummagist seltsist 2 sportlast. ÜENÜ Tall. osak. mitmed nimekamad sportlased pidid võistlustest jääma eemale ja kuna „Greif“ omab Eesti tugevama

ÜENÜTO korvpalli naiskond, Eesti meister 1929 a. Vasakult: p. a. Sigrid Vikstein, kk Regina Birk, trs Helmi Zander (kapten). va Ellen Möllifer, vk Netty Melldorf, pk Ellen Luht.

naissportlaste kaadri, tuli ÜENÜTO-I kokkuvõttes alla anda Greifile 97 punktiga 118 vastu. Sarnased võistlused toovad sõbralikke — sportlikke suhteid ja elavust seltside vahele, kuna paljud suurseltsid samal ajal enda sportlikku tegevust fikseerivad vaid üksikute tuusade esinemistega. Greif — ÜENÜTO „interclubi“ tagajärgi:

Naisaladel: 60 m. Konopinsky (G) 8,9, Bever (G) 9,0 Lemberg ja Parts (Ü); 200 m. Konopinsky 29,2, Bever 29,6, Jürgenson 29,8 (ÜENÜ rek.); 400 m. Jürgenson (Ü) 67,8 (ÜENÜ rekord), Konopinsky 70,2, Schiefner (G) 76,4. 4 × 60 m. teatejooks: ÜENÜTO (Parts, Ots, Jürgenson, Lemberg) 34,2 (rek.) 2) Greif 35,3.

Kaugush. Konopinsky 466, Lemberg 454, Bever 439, Parts 431. Kõrgus: Schiefner 135, Bever 130, Ots 125, Melldorf (Ü) 125. Kuul: Bever 9,47, Schiefner 9,25, Melldorf 9,18 (ÜENÜ rek.); Parts 8,22. Ketas: Schiefner 31,22, Kluge (G) 25,58, Melldorf 25,44, Lemberg 22,47. Oda: Parts 26,47 (ÜENÜ rek.), Kluge 25,51, Schiefner 23,01, Melldorf 17,22. Punktide kokkuvõte 49 : 32 Greifi kasuks.

Meesaladel — 100 m. Veiss (G.) 11,7, Jänes (Ü.) 11,8, 3) Hausen (G.) 4) Kuika (Ü.). — 200 m. Jänes 24,6

Veiss 24,7, Hausen 26,2, Silbernagel (Ü.) 27,8. — 400 m. Veiss 54,2, Redlich (G.) 57,0, Klemmer (Ü.) 57,9, Šistjakov (Ü.) 58,8. — 800 m. Klemmer 2.08,0, Redlich 2.12,6, 3 Neuman (Ü.), Jakobson (G.) — 1500 m. Klemmer 4.33,2 Neuman 4.45,9, Trautvach (G.) 4.58,4, Jakobson. Kaugush. Veiss 593, Hausen 589, Lepikson (Ü.) 560. Kuika 559. Kõrgus — R. Laas (Ü.) 165, Kuika 160, Veiss 150, Caye (G.) 150. Teivas: Lepikson 290 (ÜENÜ rek.), Schneider (G.) 280 Kudševsky (G.) 270, Šistjakov 270.

Kuul: Hornbruch (G.) 11,25, Laas 11,16, Caye 10,98, Kruusiauk 10,92. Ketas: Caye 31,35, Hornbruch 29,84, Kruusiauk 29,20, Pals (Ü.) 28,34, Oda: Kuika 45,94, Schütz (G.) 44,73 Thoen (Ü.) 42,45. Heilman (G.) 38,66. 4×100 m. teatejooks — Greif 48,7, ÜENÜTO 50,3. 800+400+200+100 m. teatejooks — ÜENÜTO (Klemmer, Šistjakov, Jänes, Kuika) 3.47,9 (ÜENÜ rek. norm) 2. Greif 3.59,0. Meeste punktide seis 69:65 Greifi kasuks. Kokkuvõttes 118:97 Greifi paremuseks.

Spordipäev Kehtnas.

ÜENÜ Kehtna osakonna korraldusel peeti pühapäeval 1. septembril Kehtnas noorsoopäeva Kaiu ja Ingliste osakondade kaasabil. Päeval olid kergejõustiku ja rattasõidu võistlused, kuna õhtul peeti sisurikas pidu. Kohapeal käisid keskjuhatause esindajana nsd. A. Meikop ja G. Neudorf. Noorsoopäeva agaramaid organiseerijaid kohapeal olid ns. prl. Rebane ja ns. Vuks. Kolme osakonna noorsportlased olid kogu tähelepanu kõitnud spordivõistlustega, mis ka nii saavutiste kui sissetuleku poolest õnnestusid hästi. Silmapaistev mees oli Tomson. Kolmevõistlusel saavutas Tomson 1657,50 punkti, 2.) Juurup 950,70 p. 3.) Saulep 926,70 p. Üksikaladel: 100 m Tomson 12,3. 60 m Ringenfeld 9,6. 3000 m Erin, A. Klemmeri „õpilane“ (Kaiu) 10:15,0 4×100 m Kehtna 55,7 2. Kaiu. Kaugus Tomson 571, kolmik Tomson 11,12, kõrgus Tomson 150, ketas Tomson 30,36. Kuul Lindenwald 11,12, oda Rebane 37,75. 5 klm rattasõit: Pranno 10:15,9, 2. Allman 10:20,0, 3. Pooga 10:20,8. Kokkuvõttes punkte: Tomsonil 19, Vaarpuul 10, Lin-

denwaldil 7. Võitjaile jagati hõbedasi auhinde, samuti kui spordi keskoitikonalt Kehtna võistluste parimale oli üldauhind ja teistele L. Pihkala „Sordiõpetuse“ raamatuid.

Hõimla Raplas.

Tänavugi korraldas ÜENÜ Hõimla osakond oma traditsiooniks muutunud sportliku külaskäigu Rapla, kus peeti võistlusi Rapla spordiseltsiga. 100 m Rips (H) 12,9, 400 m Rips 61,4, 1500 m Lindenvald (R) kaugus Ernesaks (R) 620, Rips 595, Schleicher 590 kõrgus Rips 166, Ernesaks 163. Kolmik Schleicher (H) 12,29. Kuul Schleicher 11,91. Ketas Schleicher 36,81 (ÜENÜ rek.), oda Schleicher 45,58. Võrkpalli võistluse võitis Rapla 2:0

Jalgpall Arukülas.

Pühapäeval, 8 sept. peeti ÜENÜ Aruküla osakonna korraldusel välkturniiri jalgpallis, millest võtsid osa kolm ümbruskonna jalgpalli meeskonda: Aruküla, Raasiku ja Jägala. Esimese paarina kohtasid Jägala ja Raasiku. Võrdlemisi tasavägine mäng, andis viimasele võidu 1:0. Järgnev matsh Raasiku-Aruküla, andis tulemuse 1:0 Raasiku kasuks. Viimase paari Aruküla-Jägala heitlus andis võidu Jägala. Tulemus 2:0 oli Jägala võrdlemisi häa kokkumängu tõttu täiesti teenitud. Turniiri võitjaks tuli seega Jägala, teiseks Raasiku, kuna võistluste korraldaja Aruküla kolmandale kohale suruti.

ÜENÜ Aruküla osak. kõleveo meeskond, ÜENÜ juubelpidustuste kõleveo meister.

Aruküla meeskonnas mängis muuseas kaasa ka meie tuntuima internatsionaali Einmann'i (Sport) vend Viktor, kes mängis ootuste kohaselt hästi.

Turniirile järgnes võrkpalli võistlus ÜENÜ Rae ja ÜENÜ Aruküla osakondade vahel — viimase väljakutsel.

Esimese geimi võidab Aruküla 16:14. Järgmised geimid aga kuuluvad teenitult Raele tulemustega 15:8 ja 15:0.

Lelle — Kehtna jalgpallivõistluse võitis Lelle 3:2. Iisaku — Varesmetsa 2:1 (0:0).

Rae osakond võistles võrkpallis kaitseliidu Rae kompaniiga ja võitis 2:1 (16:14, 7:15, 15:7).

Tallinna osak. kergej. esivõistlustel saavutas jooksude meistritiitli G. Jänes (60 m — 7,4; 100 m — 11,9; 400 m — 56,1), hüpete meistriks R. Laas kolmik 13.04, kõrgus 150 ja kaugus 535), viskete meister samuti Laas kuul 4 kg — 16,21, ketas 33,50, oda 35,97) L. Tõnsoni poolt oli igale meistriale eriauhind, millistest R. Laas hüpete auhinna loovutas Kljavinile kes saavutas samapalju punkte. Teised silmapaistvamad tagajärjed: H. Riis — oda 42,62; Pals ketas 34,19; Jänes kaugush. 570.

ÜENÜ naisportlaste teine parim saavutus.

Soome suurjooksja Paavo Nurmi Tallinnas viibimise puhul 4. sept. V. s. Spordi poolt korraldatud kergejõustiku võistlusil staadionil seadsid ÜENÜ Tallinna osakonna nobedad neid uue Eesti rekordi 4×100 m teatejookus naistele. Koosseis: J. Parts, L. Ots, B. Jürgenson ja E. Lemberg jooksis selle võistlusmaa ajaga 55,0 sek. Eesti esivõistlusel V. s. „Greifi“ naiskonna poolt seatud rekord oli 55,5 sek. Peale võistlust selgus aga kummaline asjaolu. V. s. „Sport“ polnud võistlusi määrustiku kohaselt Ekraveliitudis registreerinud, mispärast rekorde ei tunnustatavat ja samal ajal kuuluvad Ekraveliitudi juhatusse V. S. „Spordi“ esitajad! Kergejõustiku alal surnud punktil olevale end. suurseltsile on see halveim atestatsioon.

Pr. R. Birgil Eesti rekord.

31. aug. ja 1. sept. peeti Tartus Eesti esivõistlusi rattasõidus, osavõtjaid oli

rohkesti ja parandati mitut Eesti rekordi. Noorsoolastest võistles kaasa meie „mehine naine“ prl. Regina Birk Tallinna osakonnast. 500 m sõidus tuli Birk neljandaks, ajaga 63,1 sek., kuid 5 klm sõidus päris ta auga Eesti meistri tiitli ja seadis uue Eesti ja ÜENÜ rekordi ajaga 10 m. 7,8 s. Birk sõitis rattal „Dux“, millega võistles ka ÜENÜ juubelvõistlustel.

Regina Birk.
Väljapaistev naissportlane. Eesti rekordi omanik 5 klm rattasõidus.

Simuna — Kiltsi — Kärü.

Erakorralise elavuse tõi Simunasse ÜENÜ Simuna osak. poolt 25. aug. korraldatud spordipäev Simuna, Kiltsi ja Kärü osak. sportlaste osavõtul. Võistlejaid oli arutu hulk, hoolimata halvast ilmast. Näiteks rattasõitu tahtsid kaasa teha 40 rattasõitjat, kellest 15 üenülast pääsesid võistlusele. Vanadki veteraanid, nagu vallasekretär, tulid võistlusväljale, et suurendada eeskujuga noorte spordiindu. Võistluste kassa rohkearvulise pealtvaatajaskonna tõttu tõi sisse umbes 120 krooni, mis pealinnagi kergejõustiku võistluste kohta sageli liig. Täie innuga ettevõtte kordaminekuks pühendus osak. sekretär A. Bachhaus. Keskjuhatuse auhinna parimale simunlasele Valdmannile andis üle G. Neudorf, kes spordi keskoimkonna liikmena käis Tallinnast kohapeal võistlusi korraldamas. Tagajärgi: 100 m. Kümnik 12,3; 400 m. Valdmann 62,9; 1500 m. Einling 5.07,9; 3000 m. Kavalik 10.05,9; kaugushüpe Valdman 5.50; kõrgus Valdman 150; kolmik Valdman 12.05; teivas Kümnik 265; kuul Valdman 10.33; 11 klm. rattasõit Mölder 22.24,5. Esimestele kohjadele tulijad said diploomid, kuna eraldi auhindadena ns. Neudorf jagas välja 10 eksemplaari E. Pihkala „Spordiõpetust“.

KUUKIRI

EESTI KIRJANDUS

23. aastakäik.

Toimetus: Fr. Tuglas (kirjandus), **A. Saareste** (keel),
H. Kruus (ajalugu), **O. Loorits** (folklor).
Tegevtoimetaja: J. V. Veski.

Igas numbris pikemad kultuuriloolised kirjutised ja arvustised uuemate raamatute kohta. — Viimastel aastatel on kaastööd teinud: mag. Joh. Aavik, prof. W. Anderson, mag. A. Anni, Paul Ariste, prof. A. R. Cederberg, prof. Stefan Csekey, prof. M. J. Eisen, Karl Ehrmann, J. Elken, dots. Villem Ernits, Ed. Hubel, dr. med. E. Jannsen, A. Jürgenstein, prof. Lauri Kettunen, R. Kleis, prof. Kaarle Krohn, Albert Kruus, A. Kruusberg, Erik Laid, M. Lepik, Joh. Libe, Otu Liiv, Bernhard Linde, dr. O. Loorits, K. Lumiste, dr. med. A. Lüüs, dr. I. Manninen, prof. Julius Mark, N. Masso, Karl Mihkla, dr. Julius Mägiste, D. Palgi, A. Palm, Fr. E. Paas, J. Pert, F. Pettai, dr. A. Pezold, H. Prants, F. Puksov, Elmar Päss, Arno Raag, Ilmar Reiman, V. Ridala, A. Roose (†), G. Ränk, G. Saar, prof. A. Saareste, mag. Joh. Schwalbe, dots. H. Sepp, prof. E. N. Setälä, prof. O. Sild, M. Sillaots, R. Sirge, prof. Gustav Suits, A. Säärts, Bernhard Sööt, K. E. Sööt, lektor J. V. Veski, lekt. Elemér Virányi, J. Virula (†), P. Voolaine j. t.

„Eesti Kirjandus“ on saanud vajalisemaks ajakirjaks igale koolile ja raamatukogule juba üksi sellepärast, et temas ilmub hinnata kaasandena **Eesti raamatute üldnimestik 1924. a. alates.** Üldnimestikus tuuakse kõige tarvilikumad teated kõigi Eesti riigi piirides ilmunud raamatute ning ajakirjade ja välismaail ilmunud eesti raamatute kohta. Raamatukogu täiendamine selle nimestiku järele on muutunud nõnda üsna hõlpsaks.

Tellimishind: 4 krooni aastas, 2 krooni poolaastas, 1 kroon veerandaastas.

„Eesti Kirjanduse“ tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised, paremad raamatukauplused, Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmehed ja

EESTI KIRJANDUSE SELTS (Tartus, Lai tn. nr. 35).